

Nr 147

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående uppförande av en barn- och ungdomspsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund; given Stockholms slott den 1 april 1960.

Kungl. Maj:t vill härmed under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Rune B. Johansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att riksdagen måtte godkänna ett av byggnadsstyrelsen framlagt reviderat förslag till uppförande av en barn- och ungdomspsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 april
1960.*

Närvarande:

**Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden
NILSSON, STRÄNG, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN,
JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.**

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och ecklesiastik-
departementen anför chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Johansson.

Inledning

Vid anmälan i proposition nr 104/1957 av förslag om uppförande av en barnpsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund underströk föredragande departementschefen angelägenheten av, att den sedan ett flertal år aktuella frågan om uppförande av en nybyggnad för den barnpsykiatriska avdelningen vid lasarettet löstes. Departementschefen tillstyrkte därför, att en dylik nybyggnad kom till stånd. Ett av byggnadsstyrelsen hösten 1956 framlagt ritningsförslag till den planerade nya klinikbyggnaden ansåg departementschefen ur vård- och undervisningssynpunkt vara ändamålsenligt och ägnat att läggas till grund för vidare utarbetande av byggnadsprogrammet. Den föreslagna nya barnpsykiatriska kliniken skulle enligt det upprättade ritningsförslaget placeras i anslutning till den befintliga psykiatriska klinikbyggnaden. De båda byggnaderna var avsedda att sammanbindas med en gångbar kulvert, till vilken framdeles även en förbindelse till lasarettets kulvertsystem kunde anslutas. I nybyggnaden skulle inrymmas poliklinik och rådgivningsbyrå, en avdelning för 10 lugna patienter samt en avdelning för 10 oroliga patienter. Byggnadsföretaget hade kostnadsberäknats till 1 500 000 kronor.

1957 års riksdag beslöt, att en barnpsykiatrisk klinik skulle för en kostnad av högst 1 500 000 kronor uppföras vid lasarettet i Lund i huvudsaklig överensstämmelse med det av departementschefen tillstyrkta förslaget.

I proposition nr 87/1958 redovisades ett av en statlig förhandlingskommission upprättat förslag till avtal med Malmöhus läns landsting angående landstingets deltagande i kostnaderna för uppförande och drift av den planerade barnpsykiatriska kliniken. Enligt avtalsförslaget, som ingåtts under förbehåll av såväl Kungl. Maj:ts som landstingets godkännande, skulle landstinget bidra till kostnaderna för nybyggnadens uppförande med en

sjättedel av totala kostnadsbeloppet, vilken andel ungefär motsvarade kostnaden för den öppna avdelning, som skulle utgöra landstingets rådgivningsbyrå för psykisk barna- och ungdomsvård. Erforderliga inventarier för den öppna avdelningen skulle anskaffas och bekostas av landstinget. Övriga kostnader för klinikens uppförande och utrustning skulle bestridas av staten. Nyttjanderätten till nybyggnaden i dess helhet, jämte av staten bekostade inventarier skulle upplåtas till landstinget med skyldighet för landstinget att där anordna slutna och öppna vård för avsett ändamål ävensom att upplåta kliniken i dess hela omfattning för den medicinska undervisningen vid Lunds universitet. I övrigt skulle i fråga om kliniken med de jämkningar, som föranleddes av inrymmandet i byggnaden av nämnda rådgivningsbyrå, gälla de motsvarande föreskrifter, som innefattades i gällande mellan staten och landstinget år 1928 träffat avtal rörande den psykiatriska kliniken. (Närmare redogörelse för innehållet i sistnämnda avtal återfinnes i propositionen nr 87/1958 s. 113—114.) Föredragande departementschefen fann det av förhandlingskommissionen framlagda avtalsförslaget vara ur statens synpunkt godtagbart samt tillstyrkte därför, att detsamma lades till grund för det avsedda samarbetet. Riksdagen beslöt i enlighet härmed. Avtalsförslaget har ännu icke godkänts av vare sig Kungl. Maj:t eller landstinget.

För uppförande av ifrågavarande klinik har för budgetåren 1958/59 och 1959/60 anvisats tillhoppa 1 120 000 kronor. I skrivelse den 25 augusti 1959 anmälde byggnadsstyrelsen, att viss överarbetning av byggnadsförslaget visat sig erforderlig, varför styrelsen avsåg att återkomma med redogörelse för ett omarbetat förslag jämte kostnadsberäkning för detsammans genomförande.

Byggnadsstyrelsen har med skrivelse den 23 februari 1960 inkommit med reviderat förslag till uppförande av en barn- och ungdomspsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund. I skrivelsen är intagen en redogörelse för av styrelsen inhämtade yttranden över förslaget från *medicinalstyrelsen*, *medicinska fakulteten i Lund* samt *Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsstyrelse*.

Byggnadsstyrelsens utredning och förslag

Sedan 1957 års riksdag beslutat, att en ny barnpsykiatrisk klinik skulle uppföras vid lasarettet i Lund, lät byggnadsstyrelsen utarbeta slutliga ritningar till kliniken. Det av mentalsjukvårdsdelegationen vid samma tid framlagda betänkandet »Psykisk Barna- och Ungdomsvård» (SOU 1957: 40) syntes byggnadsstyrelsen giva anledning till viss tveksamhet beträffande det för kliniken gällande programmet, varför ärendet underställdes medicinalstyrelsen för yttrande. I sitt svar förklarade medicinalstyrelsen, att med hänsyn till innehållet i av centrala sjukvårdsberedningen samt medlemmen av styrelsens vetenskapliga råd, professorn S. Ahnsjö i ärendet avgivna yttranden borde en omarbetning av byggnadsförslaget företagas. De bris-

ter, som föranlett krav på omarbetning, var *dels* att ungdomspsykiatrisk avdelning helt saknades, *dels* att lokaler för forskning och undervisning borde utökas likaväl som lokalerna för läkare, psykologer och kuratorer, *dels ock* att vårdavdelningarna borde ligga i markplanet med direkta förbindelser med uteplatser.

Sedan berörda undervisningsmyndigheter och Malmöhus läns landsting underrättats om att byggnadsstyrelsen funnit skäl föreligga för en överarbetning av förslaget till den barnpsykiatriska kliniken, påbörjades detta arbete i samråd med erforderlig expertis. Det nya program, som härvid utarbetats, omfattar 3 vårdavdelningar med sammanlagt 30 å 33 platser, nämligen en avdelning för 10 barn, en avdelning för 8 barn i kombination med kvinnlig ungdomsavdelning (5—6 patienter) samt en manlig ungdomsavdelning (7—9 patienter). För undervisning och forskning har bl. a. upptagits en föreläsningssal med därtill anslutet testrum, 3 forskningsrum samt rum för amanuens. Vidare har lokaler tillgodosetts för 6 läkare mot tidigare 4, 5 psykologer och 5 kuratorer mot tidigare 2 vardera. I jämförelse med det tidigare förslaget innebär således det nya programmet en utökning. Med hänsyn till det ytterst begränsade markområde intill den psykiatriska kliniken, som är disponibelt för nybyggnaden, har i anslutning härtill skissritningar uppgjorts i syfte att undersöka om utrymmet är tillräckligt, speciellt med hänsyn till kravet att förlägga samtliga vårdavdelningar i markplanet. De gjorda skissritningarna synes visa, att en nybyggnad enligt de nya förutsättningarna kan inrymmas på det avsedda området.

Kostnaden för anläggningen har av byggnadsstyrelsen uppskattats till cirka 2 300 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1959. Fördelningen mellan staten och landstinget av kostnaderna förutsättes ske enligt samma grunder, som gäller för det ursprungliga förslaget. Utöver tidigare anvisade medel — 1 120 000 kronor — erfordras ej ytterligare anslag för budgetåret 1960/61.

Program jämte skisser har för godkännande tillställts medicinalstyrelsen, medicinska fakulteten i Lund och Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsstyrelse, vilka myndigheter i huvudsak icke haft något att erinra mot förslaget.

Medicinalstyrelsen, som inhämtat yttrande från professorn Ahnsjö har i sitt godkännande förutsatt, att vad denne anfört beaktas. Ahnsjö, som icke funnit anledning till erinran mot den föreslagna planlösningen i stort, har framlagt vissa synpunkter beträffande de olika avdelningarnas utformning enligt skissförslaget.

Medicinska fakulteten har beträffande byggnadens förläggning funnit en viss förskjutning önskvärd med hänsyn till den befintliga psykiatriska kliniken. Det nya förslaget synes fakulteten vara avgjort bättre än det föregående och väl motsvara rimliga anspråk ur forskningens och undervisningens synpunkt. Fakulteten är sålunda för sin del beredd att i princip godkänna lokalprogrammet.

Landstingets hälso- och sjukvårdsstyrelse har bl. a. anfört, att styrelsen i princip icke har något att erinra mot byggnadens förläggning och utformning. Då tiden icke medgivit ett noggrannare studium av förslaget i dess enskildheter har styrelsen förutsatt, att den fortsatta utformningen sker i samråd med styrelsen. Slutligen har styrelsen framhållit, att frågan huruvida det föreliggande förslaget föranleder ändring i kostnadsfördelningen mellan staten och landstinget, synes böra bli föremål för särskilt övervägande, varvid kostnaderna bör fördelas efter samma principer, som legat till grund för det år 1958 efter förhandlingar mellan landstinget och den statliga förhandlingskommissionen upprättade förslaget till avtal.

Departementschefen

Det av byggnadsstyrelsen framlagda nya lokalprogrammet för en barn- och ungdomspsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund innebär en väsentlig omarbetning och utvidgning av det ursprungliga, av riksdagen i princip godkända byggnadsförslaget. Den betydelsefullaste förändringen utgör tillkomsten av en ungdomspsykiatrisk avdelning. De för undervisnings- och forskningsändamål avsedda utrymmena har vidare utökats, varjämte tillkommit ytterligare expeditioner för läkare, psykologer och kuratorer. Den tidigare lokaldispositionen har dessutom underkastats en genomgripande överarbetning. Det nya byggnadsförslag, som nu förelagts statsmakterna för godkännande, överensstämmer med de av mentalsjukvårdsdelegationen i dess betänkande om psykisk barna- och ungdomsvård angivna riktlinjerna och har i huvudsak lämnats utan erinran av de i ärendet hörda myndigheterna. För egen del finner jag det ur vård- och undervisningssynpunkt synnerligen värdefullt, att kliniken förses med en ungdomspsykiatrisk avdelning. Även övriga ändringar av det tidigare programmet är ägnade att gagna sjukvårdens och undervisningens intressen. Med hänsyn härtill och enär det nya programförslaget synes mig vara ändamålsenligt utformat, anser jag mig böra tillstyrka, att detsamma lägges till grund för uppgörandet av erforderliga detaljritningar. Kostnaderna för det nya förslaget har uppskattats till 2 300 000 kronor. Då totalvolymen utgör cirka 11 400 m³ torde kostnaderna per kubikmeter komma att uppgå till 191 kronor. Enligt vad jag under hand inhämtat beräknas kostnaderna för det ursprungliga förslaget enligt en nyligen företagen kostnadskalkyl uppgå till 1 750 000 kronor, vilket motsvarar en kostnad per kubikmeter av 206 kronor. Det nya förslaget utgör således relativt sett en ekonomiskt fördelaktigare lösning av byggnadsfrågan. Mot den gjorda kostnadsberäkningen har jag icke funnit anledning till erinran. Jag utgår dock från, att byggnadsstyrelsen noggrant beaktar möjligheterna till kostnadsbesparingar vid såväl den fortsatta planeringen som utförandet av ifrågavarande byggnadsföretag.

De av riksdagen godkända grunderna för fördelningen mellan staten och

landstinget av anläggningskostnaderna för den planerade kliniken bör tillämpas även i fråga om det nu framlagda förslaget. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att godkänna den överenskommelse härvidlag, som med hänsyn till det nya lokalprogrammet må påkallas. Vad gäller driftkostnaderna vid den blivande kliniken utgår jag från, att frågan om grunderna för dessa kostnaders fördelning upptages till prövning i samband med pågående förhandlingar mellan staten och landstinget om en avtalsenlig reglering av statens bidrag till bl. a. driften av sådana kliniker, institutioner och övriga inrättningar vid länets sjukvårdsinrättningar i Lund, vilka nyttjas eller avses skola nyttjas för medicinsk undervisning och forskning.

Som byggnadsstyrelsen framhållit torde någon särskild medelsanvisning för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår icke erfordras. Jag vill slutligen framhålla vikten av att byggnadsföretaget, vars realiserande sedan ett flertal år bedömts som ytterst angeläget för såväl sjukvården som undervisningen och forskningen, kommer till stånd utan ytterligare dröjsmål.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna av mig i det föregående tillstyrkt reviderat förslag till uppförande av en barn- och ungdomspsykiatrisk klinik vid lasarettet i Lund.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ingemar Nygren